

Prva svetloba

Nevin
Birsa

PRVA SVETLOBA

Obstajala si pred vsem:
bila si zibelka,
vsa zmedena v viharju,
bila si prva reka, po kateri sem plul,
škrjanci so te prebodli
s svojim letom,
nepozabna, prvinska,
moja mati, uničevalka teme,
moj zadnji vzdih, mehka lovka,
ki si me požrla s svojo globino,
škrat, truden vozec začetka,
mavrica in bolečina.

Bila si vse,
to sem sprevidel
sredi zapuščenosti in samote,
in večja je moja zenica,
in bolj odprt je moj glas.

PRIDITE

(Smo tu? Tu smo!)
Zrna, prihajajoča v amforo peklà,
zrna, vsa zlata, zrna, vsa temna,
pridite iz moje davne bolečine,
pridite iz podzemlja zapuščenih zvezd,
pridite v meso in noht,

pridite kot srp ali volk,
 pridite skozi prapore rosnega jutra,
 pridite s sijem čebele in medene preteklosti,
 s strupom viharja, nabodenega na grom ali blisk,
 potem, pridite, prej, pridite,

(in šepetajo planeti, rdeči planeti,
 usmerjeni naravnost v rdeče sonce
 mojega novega bivanja)

VEDEL SEM
 ZA SKRIVNOST

Glas je bil pred rojstvom zvona:
 bila je širina vzhajajoče tesnobe,
 umazani bankovec noči,
 z vso svojo nevednostjo in krhko laguno,
 vendar brez lune, tega čudežnega otroka
 sleherne teme; blešči se zvok,
 in zvon je daleč,
 ne ujame ga skrčena dlan,
 niti dotakne se ne ušesa,
 ker je onkraj vsega,
 vendar pred vsem.

Vedel sem za skrivnost,
 bila je prepredena v tvojih očeh,
 mitozna morja jo je isknila,
 vedel sem, vedel, skrivnost, zate,
 zato sem zbežal skozi
 prosojno zelenje zgubljenih luči
 v novo, skoraj rosno in tako žalostno jutro.

SMRT JE
 OBSOJENA NA
 SMRT

Straža rjove: zjutraj so drevesa
 še starejša, in hladna pest noči
 jih ne more več zadržati,
 – gredo kvišku, se morda upogibajo? –

Z obzidja,
 sunkovitega diha,
 plane vojak, ki mu pravim smrt:
 in smrt je obsojena na smrt,
 in življenje je neznanka,
 ki upira pogled v približajoče se nebo, –

življenje rastlin in živali,
 ki gnezdiijo v območju krhkega sveta,
 se razprši kot zvezda,
 težka in zamotana, se razprši,
 in ne vem, me obide,
 če je to, kar počnem in živim, resnica ali laž.

NAJ TIHI
 ČRIČEK ODPRE
 OČI

V mojih razdejanih ustih
 se je odžejal vrtinec, in vse ure
 so enako dolge, dolge kot poti zvezd
 in semenja,
 stkana za deževno jesen:
 zato naj spijo oblike, zelene peruti
 naj se odtržejo s cveta,
 in naj zagori beseda obleke, naj
 tihi čriček odpre
 oči in neskončna zelenina mine
 večnosti.

Potem naj zalajajo šakali,
 o katerih piše zgodovina z mrzlo roko,
 in mrest enako hladnih vodá
 naj brizgne iz sopar in vinogradov,
 v katerih prežijo krokarji in meglice.

Menim, da bo tako dovolj!

NESLI BOMO
 GOVORICO TVOJIH
 OTROK

Nesli bomo govorico tvojih otrok
 v novo deželo, spočito od pričakovanja
 skodranih zarodkov, in sonce,
 prestreljeno z mojim očesom, bo nemirno šušteló,
 z oljenkami se bo vračal
 dah netopirjev, spreminjanje lesa
 in vozlov majhnih pljuč:
 nesli bomo žrtev bogov k novim bogovom,
 (lovci trobijo v zaklonu zore).

Človek potrebuje človeka,
 mi govorijo rogovi z iztrebki črvov,
 daljnih, samotnih košut.

Človek potrebuje
 široko prostranstvo življenja,
 z zlatom v svojem srcu,
 o žareče bilke, trave smo, medeni klic
 mrtvih filozofov je brezup.

(Perice ob potoku štejejo zvezde pozno v noč,
 oglašajo se jim sunkoviti glasovi
 usode, večče jim obletavajo beli obraz.)

Pridite bliže,
 in videli boste nože skal
 prav v svojem hrbtu,
 v mečih prijateljev.

Pridite bliže,
 spozabil sem se, lovec človečnosti,
 sir ali dež,
 mrakobna lastovica
 se podi med ožiljem,
 grebem zemljo,
 perutnica smrti se mi krohota iz sleherne kleti,
 o zaletavi bobni jutra! (Šelestim); voda
 vdira v prijazni herbarij željá,
 vse je na svojem mestu,
 zvonik je padel v nebo, daleč ga vidim,
 pada globlje, globlje,
 samo še srebrn križ,
 ducat oblakov ob cesti,
 nikogar ni, ki bi rešil tonečo se ladjo:
 samo samotni pastir
 prešteva drobiž molka,
 še bolj je sam,
 ko mu na ovce pada rosa,
 in hlapi med oblake, v visoko zrklo sna.

TI EDINA Rdeče sence noči živijo v meni samem:
 daleč je od tod, nekje plodna ravnina
 brizga plohe škorcev, nekje se luč
 utrne in zaživi svojo pesem. O resnica,
 vlačuga od vzhoda do zahoda,
 o žalost, megla zdaj že peščenega kontinenta,

ti si edina,
 ki živi sredi nedopovedljivih skladov
 sončnega prihoda, ki se bliža. Ti edina!
 Oblečena v brokat,
 zatemnjena kot vihar ali bližnja smrt.
 Ti edina. Škripajoča veriga
 notranjih besov, moči, prevar, odhajanja
 v meglice drugih daljav. (Naj se odpre
 seme bleščečega se zvona, sredi
 tvojih obrazov in sredi zmotnih prstanov
 zvezd, o prelepi, žalostni utrinek,
 ki boš živel sredi joka množice!)

Ti edina, obrnjena v notranjost.
 Ti edina, obrnjena v krvavi plod življenja.
 Ti edina, zarja, blesk velikih zmag
 in zarja edinega poraza.

IN VSE
 DRUGO

To je edini angel, ki živi nekje
 v tkivu lačnih otrok, upognjenih
 pod steberce vodometa – navzgor in navzdol
 se razrašča,
 in isti otroci mečejo zelene tkanine
 iz svojih nemirnih oči.

Zato obrnite kazalce prihodnosti
 skozi mokro notranjost vtisov
 in vedite, da se vse neizogibno ponavlja:
 tako dež, tako zgodovina, tako ljubezen, tako smrt.
 In vse drugo.

ODPRLO SE
 JE SLEHERNO
 NEBO

In glej: odprlo se je sleherno nebo,
 in iz obličja groze
 je padel skozi presekan oblak
 majhen slavec. »Zakaj poješ?« so ga
 vprašale stvari, ki jih je prvič
 videl.

Tihe roke tkanine so oznanjale
 pesem, in listi so vzvalovali,

in razburkani kamen se je odprl,
 razpolovilo se je hrastovo drevo
 in drugo drevo v zmajevem očesu se je razplelo
 v sosednje oko,
 hiše so stokale,
 vlažne od začudenja, klas je izgubil zrno,
 mačka je spustila iz svojih zob koralde noči,
 in reke in izviri so jokali kot še nikoli.

Jože
 Felc

Intervju Sodobnosti: Jože Felc

Ste dvakratni opazovalec, predvsem pa preučevalec človeške psihe. Čemu bolj zaupate, svoji zdravniški strokovnosti ali svoji pisateljski intuiciji, še bolj preprosto: sta psihiatrija in pisateljstvo dejavnosti, ki se druga drugo dopolnjujeta, sta druga drugi pogoj ali živita v vas vzporedno?

Bolj zaupam zdravniški strokovnosti kot pisateljski intuiciji. So stvari v mojem življenju, ki so razpoznavne

in obvladljive le z instrumentarijem znanosti, kjer bi erupcija intuicije utegnila biti moteča, morda nevarna. Vendarle pa glede na postavljeno vprašanje, kakor ga razumem, ne moremo govoriti o moteči dvojnosti, ki da nemara zapleta moj mentalni habitus v nerazrešljiv vozal eksaktnosti in intuicije. Ti dve določili mojega življenjskega smotra le redkokdaj prebivata ločeno. Živita res vzporedno, se pa dopolnjujeta in izključujeta. Iskrita se v tistem najprvobitnejšem človekovem namenu, določilo, jaz ga imenujem usoda. Ta je igra razuma in čustev, računa in pesmi, geometrije in skice. To je, najpreprostejše rečeno, trnova pot človeka k samemu sebi. Vztrajam na njej, čeprav mi je mama, ko sva se za vedno poslavljalala, rekla, da je preprosteje biti snov kot duh. Pa me je navsezadnje vendarle za takšno in za prav takšno življenjsko avanturo določila prav ona. Prepustila me je na milost in nemilost igri številok na eni in poezije na drugi strani.

Pravkar ste izdali doslej morda svojo najbolj temeljno knjigo z nekoliko skrivnostnim naslovom: Duša imena. Je v tem naslovu kakšna simbolika, morda vaš osebni odnos do literature?

Ja, v naslovu Duša imena je simbolika. Vendar zelo preprosta. Ko stopiš v areno tega sveta, ti dajo ime – ki je simbol, si pripadnik-rodu z imenom – simbol. Si nekdo in nekaj, kar ni določeno le po bioloških